

Keszi Roland

**A távmunkavégzés munkaszervezeti bevezetését meghatározó
tényezők a kkv szektorban**

Szervezetpszichológiai modellkísérlet

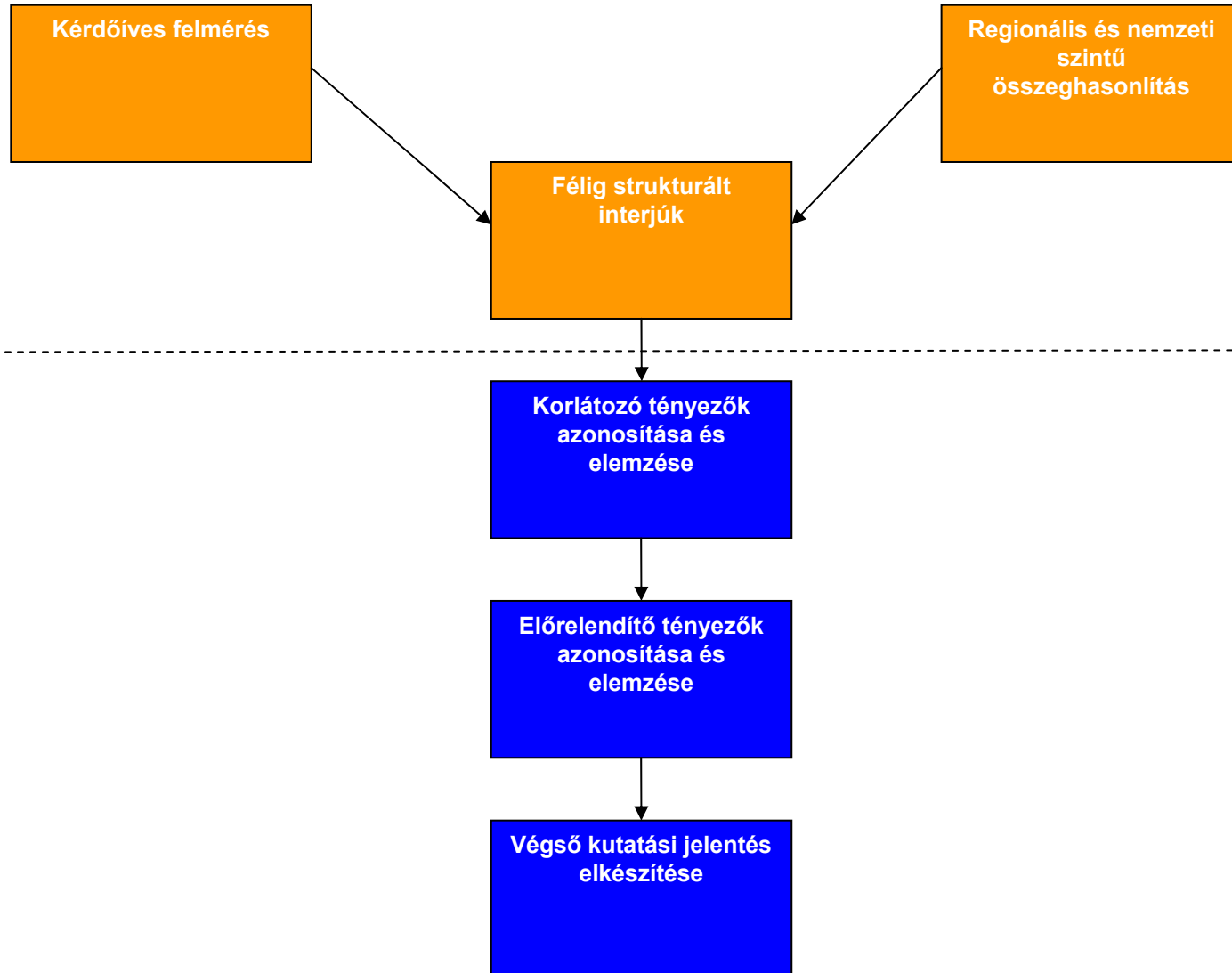

Készült a
Magyar Szociológiai Társaság - Gazdaságpszichológiai Szekciójának ülésére

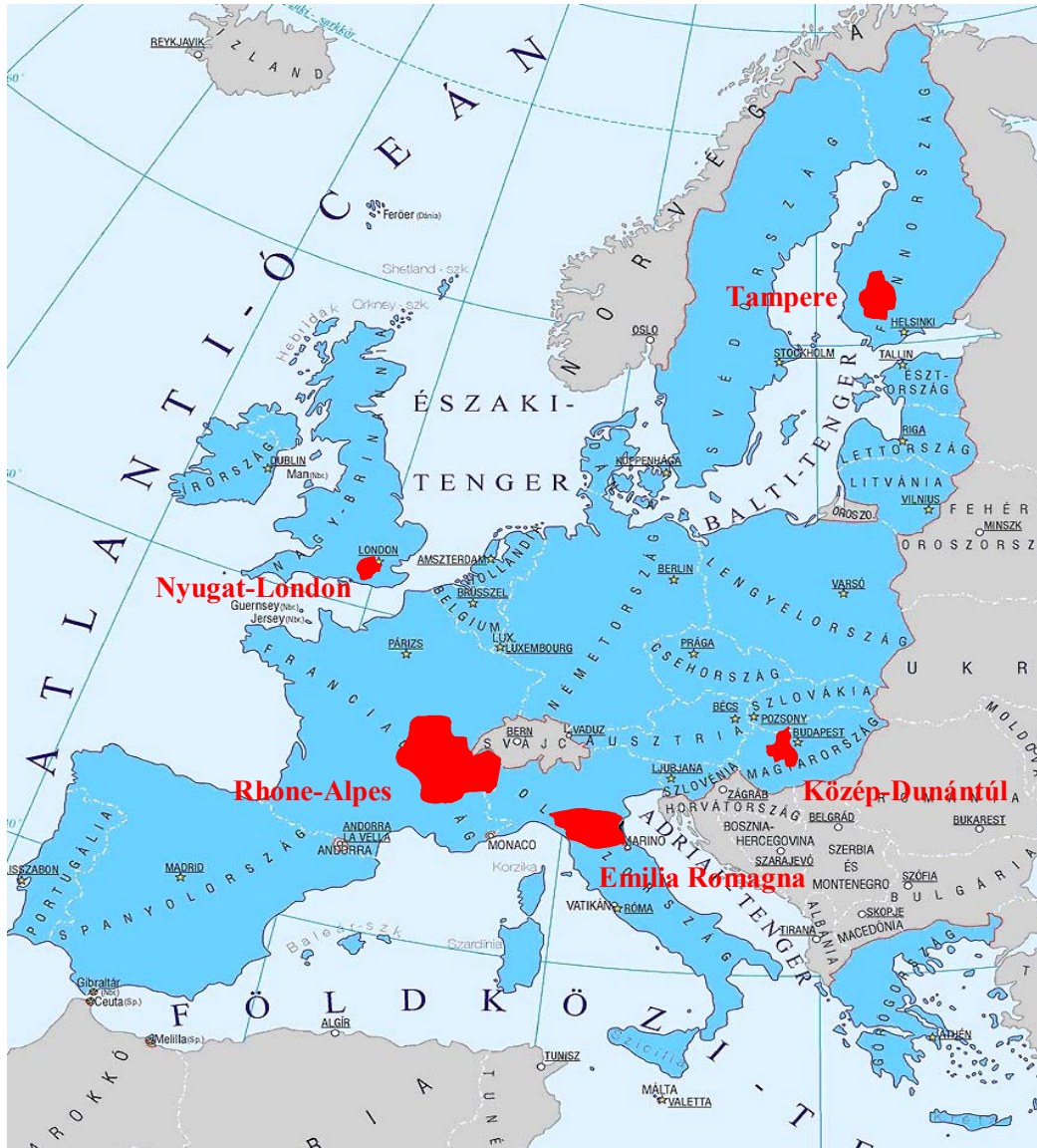
MTA Szociológiai Kutatóintézet

Budapest, 2005. november 15.

A nemzetközi kutatás munkafázisainak felépítése

A vizsgált régiók elhelyezkedése

A minta összetétele

		N, %	Szervezeti méret (N, %)			Összesen (N, %)	
			mikrovállalat (0-9 fő)	kisvállalat (10-49 fő)	középvállalat (50-249 fő)		
Régió	Emilia-Romagna	N	124	339	25	488	
		%	25,4%	69,5%	5,1%	100,0%	
	Közép-Dunántúl	N	51	194	40	285	
		%	17,9%	68,1%	14,0%	100,0%	
	Tampere	N	70	198	37	305	
		%	23,0%	64,9%	12,1%	100,0%	
	Nyugat-London	N	28	217	58	303	
		%	9,2%	71,6%	19,1%	100,0%	
	Rhône-Alpes	N	40	198	45	283	
		%	14,1%	70,0%	15,9%	100,0%	
	Összesen (N, %)		N	313	1146	205	1664
			%	18,8%	68,9%	12,3%	100,0%

A modellezés módszertani elemei ...

- **Modellkísérlet célja:** a távmunkavégzés munkaszervezeti bevezetésére hatást gyakorló tényezők kvantitatív modellezése
- **Modellezés:** közvetlenül megragadható, vagy látenszen hatást gyakorló tényezők pontos megragadása és kvantitatív jellemzése
- **Távmunkavégzés munkaszervezeti bevezetése:** bináris állapot
- **A modellel szembeni követelmények:** Exploratív és explanatív követelményeknek való megfelelés; falszifikálhatóság
- **A modellezés eszköze:** logisztikus regresszió

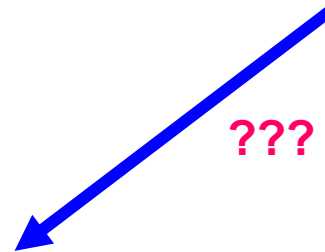
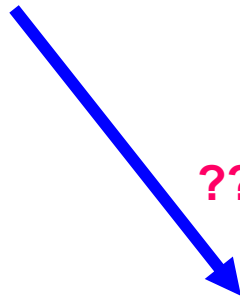
A modell elemei

Közvetlen magyarázó változók:

- Szervezeti méret
- Tevékenységi szektor
- Tulajdonforma

Közvetett/származtatott magyarázó változók :

- ICT fejlettség
- Vezetői attitűdök
- Szervezeti rugalmasság
- Termelési paradigmák

Táv munkavégzés, mint bináris állapot

A FÜGGETLEN VÁLTOZÓK OPERACIONALIZÁLÁSA:

A **szervezeti rugalmasság** típusai,
mint származtatott független változók

		Operacionalizálás módszere: foglalkoztatási eszközök munkaszervezeti jelenléte
Rugalmasság típusa	<i>Külső (munkaerőpiaci)</i>	<ul style="list-style-type: none">•határozott idejű munkaviszony•ideiglenes munkaszerződés•idénymunka alkalmazása•alvállalkozók alkalmazása
	<i>Belső (funkcionális)</i>	<ul style="list-style-type: none">•részmunkaidő•munkakörmegosztás•többműszakos munkavégzés•hétvégi/pihenőnapos műszak

A FÜGGETLEN VÁLTOZÓK OPERACIONALIZÁLÁSA

A *termelési paradigmák*, mint származtatott független változók

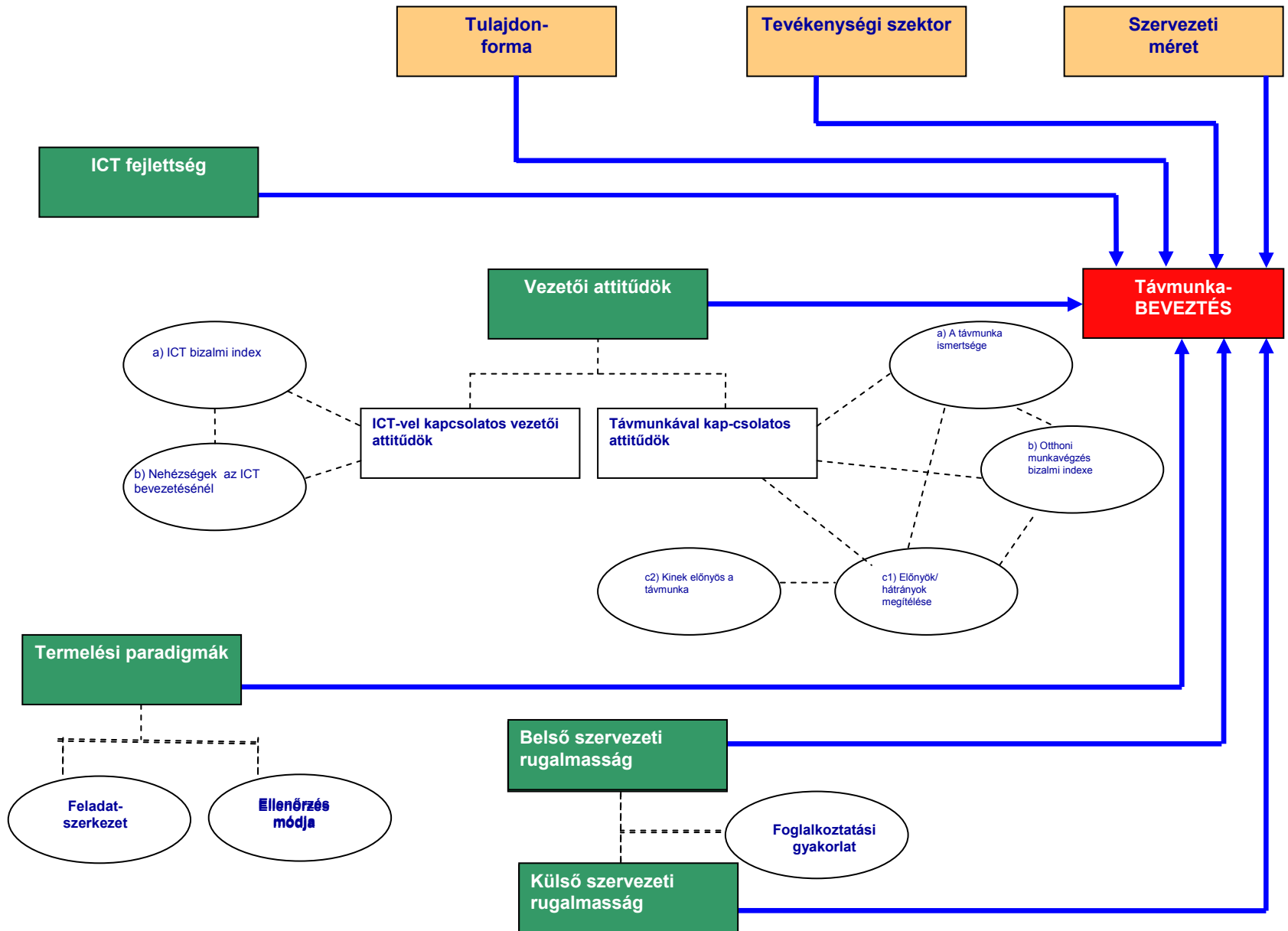
		A munkafeladatok meghatározásának módja	
		<i>Standardizált feladatok</i> (pontosan körülírt, szigorúan ellenőrzött feladatok, munkavállalói szerepvállalás nélkül)	<i>Egyéni és csoportos autonómia</i> (egyéni/csoportos autonómia a célmeghatározásban)
Az ellenőr- zés jellege	<i>Közvetlen</i> -szoros, közvetlen felügyelet -automatikus teljesítménymérés	NEOFORDI	„B” HIBRID (posztfordi feladatszerkezet + neofordi kontroll)
	<i>Közvetett</i> -határidők definiálása -csoportcélok teljesítésének ellenőrzése -egyéb, alternatív vezetési módszerek	„A” HIBRID (posztfordi kontroll + neofordi feladatszerkezet)	POSZTFORDI

A FÜGGŐ VÁLTOZÓ OPERACIONALIZÁLÁSA:

A távmunka bevezetésének „erős” és „gyenge” hipotézisei

		Vállalati telephelyen kívüli munkavégzés	
		<i>Igen</i>	<i>Nem</i>
Távoli ICT hozzáférés engedélyezése	<i>Igen</i>	<i>ERŐS hipotézis: van távmunka</i>	<i>ERŐS hipotézis: nincs távmunka</i>
		<i>GYENGE hipotézis: van távmunka</i>	<i>GYENGE hipotézis: van távmunka</i>
	<i>Nem</i>	<i>ERŐS hipotézis: nincs távmunka</i>	<i>ERŐS hipotézis: nincs távmunka</i>
		<i>GYENGE hipotézis: van távmunka</i>	<i>GYENGE hipotézis: nincs távmunka</i>

A távmunkavégzés munkaszervezeti bevezetésének modellje

A függő változó szerkezete: a távmunkavégzés jelenléte a vizsgált régiókban

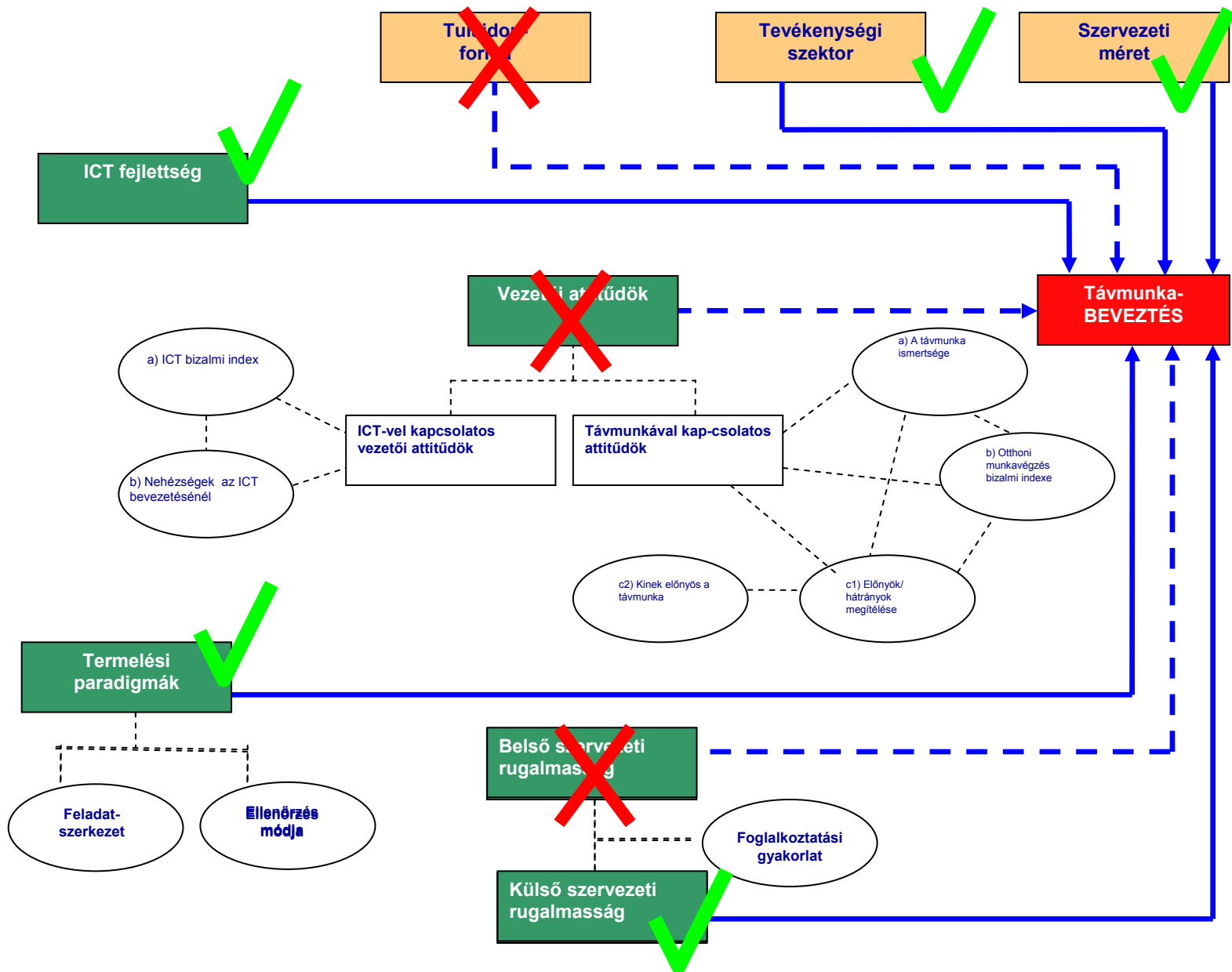
Közvetlen magyarázó változók (szervezeti háttértényezők)	Távmunkát bevezető cégek aránya (%)	Cramer- féle V	γ	s
Régió		0,373		0,000
Emilia-Romagna	17,4%			
Közép-Dunántúl	30,5%			
Tampere	52,1%			
Nyugat-London	45,9%			
Rhône-Alpes	68,2%			
Tevékenységi szektor (NACE kategorizáció)		0,192		0,000
Gyártás	30,3%			
Energia szektor	50,0%			
Logisztika, kommunikáció	49,3%			
Pénzügy	30,9%			
Ingatlan, egyéb üzleti szolgáltatás	48,9%			
Tevékenységi szektor (hagyományos kategorizáció)		0,173		0,000
feldolgozóipar	31,0%			
szolgáltatás	47,9%			
Tulajdonforma		0,143		0,000
Nemzeti	37,3%			
Külföldi	55,3%			
Vegyes	64,4%			
Multinacionális	59,5%			
Szervezeti méret			0,307	0,000
mikrovállalat	31,3%			
kisvállalat	38,3%			
középvállalat	61,5%			
Átlag	39,8%			

Közvetett magyarázó változók (származtatott szervezeti háttértényezők)	Távmunkát bevezető cégek aránya (%)	Cramer- féle V	γ	s
ICT fejlettség mértéke			0,385	0,000
alacsony	24,2%			
közepes	41,3%			
magas	52,2%			
ICT-vel kapcsolatos vezetői bizalom			0,019	0,644
alacsony	38,2%			
közepes	47,0%			
magas	39,6%			
Otthoni munkavégzéssel kapcsolatos vezetői bizalom			-0,090	0,018
nagyon alacsony	43,0%			
alacsony	43,5%			
magas	35,9%			
nagyon magas	36,9%			
Otthoni munkavégzés hatékonyságával kapcsolatos vezetői bizalom			-0,052	0,170
nagyon alacsony	39,2%			
alacsony	47,5%			
magas	38,7%			
nagyon magas	36,9%			
Otthoni munkavégzés bizalmi indexe (OMB)			-0,080	0,055
alacsony	42,6%			
közepes	40,4%			
magas	36,9%			
Külső (munkaerőpiaci) szervezeti rugalmasság szintje			0,289	0,000
nem jellemző	25,3%			
alacsony szintű	38,1%			
közepes szintű	46,1%			
magas szintű	52,0%			
Belső (funkcionális) szervezeti rugalmasság szintje			0,191	0,000
nem jellemző	34,3%			
alacsony szintű	39,5%			
közepes szintű	47,2%			
magas szintű	53,7%			
Szervezeti rugalmassági index (SZRI)			0,244	0,000
nagyon alacsony	29,5%			
alacsony	39,6%			
magas	39,7%			
nagyon magas	52,0%			
Termelési paradigmák (3-as tagolás)		0,207		0,000
neofordi	25,9%			
hibrid	38,9%			
posztfordi	50,9%			
Termelési paradigmák (4-es tagolás)		0,210		0,000
neofordi	25,9%			
„A” hibrid (posztfordi kontroll-neofordi feladatszerkezet)	32,0%			
„B” hibrid (neofordi kontroll-posztfordi feladatszerkezet)	40,4%			
posztfordi	50,9%			
Átlag	39,8%			

A távmunkavégzés bevezetésének modellje – a LOGIT egyenlet

Változó	Regressziós paraméter (B érték)	Standard hiba (S.E.)	Wald érték	Szabadságfok (df)	R érték*	s	Esélyhányados Exp(B)
TERMELÉSI PARADIGMA (referencia kategória = <i>NEOFORDI</i>)			22,474	2	0,103	0,000	
HIBRID	0,443	0,149	8,914	1	0,063	0,003	1,558
POSTFORDI	0,735	0,155	22,407	1	0,108	0,000	2,085
SZERVEZETI MÉRET (referencia kategória = <i>MIRKOVÁLLALAT</i>)			18,894	2	0,092	0,000	
KISVÁLLALAT	0,087	0,157	0,306	1	0,000	0,580	1,091
KÖZÉPVÁLLALAT	0,835	0,220	14,389	1	0,084	0,000	2,305
ICT FEJLETTSÉG	0,090	0,016	33,570	1	0,135	0,000	1,095
SZEKTOR (referencia kategória= <i>GYÁRTÁS</i>)			17,763	4	0,075	0,001	
ENERGIA SZEKTOR	0,570	0,436	1,712	1	0,000	0,191	1,768
LOGISZTIKA, KOMMUNIKÁCIÓ	0,345	0,178	3,766	1	0,031	0,052	1,412
PÉNZÜGY	-0,446	0,319	1,960	1	-0,000	0,162	0,640
INGATLAN, EGYÉB ÜZLETI SZOLG.	0,464	0,138	11,376	1	0,073	0,001	1,591
KÜLSŐ RUGALMASSÁG (referencia kategória= <i>NEM JELLEMZŐ</i>)			21,616	3	0,095	0,000	
ALACSONY SZINTŰ	0,471	0,167	7,940	1	0,058	0,005	1,602
KÖZEPES SZINTŰ	0,702	0,175	16,154	1	0,090	0,000	2,017
MAGAS SZINTŰ	0,796	0,191	17,338	1	0,094	0,000	2,218
KONSTANS (B₀)	-2,262	0,204	122,476	1	-0,263	0,000	0,104

A távmunka bevezetésének végső modellje

A modell több szempontú falszifikálása

MODELLEK	paradigma	szervezeti méret	ICT fejlettség	szektor	külső rugalmasság
I. MODELL: Alapmodell a teljes mintán	+	+	+	+	+
II. MODELL: Földrajzi régiók modellje					
Emilia-Romagna					
Közép-Dunántúl			+	+	
Tampere		+	+		
Nyugat-London			+		
Rhône-Alpes		+	+		+
III. MODELL: Fejlett/Fejletlen régiók modellje					
Emilia-Romagna, Közép-Dunántúl		+			
Tampere, Nyugat-London, Rhône-Alpes	+	+	+		+
IV. MODELL: Élenjáró régiók modellje					
Tampere, Nyugat-London		+	+		

Köszönet a kutatásban résztvevő kollégáknak...

Makó Csaba (MTA Szociológiai Kutatóintézet)

Csizmadia Péter (MTA Szociológiai Kutatóintézet)

Illéssy Miklós (MTA Szociológiai Kutatóintézet)

Mester Dániel (MTA Szociológiai Kutatóintézet)

Tamási Péter (MTA Szociológiai Kutatóintézet)

Ajtai Ildikó (MTA Szociológiai Kutatóintézet)

Fintan Clear (Brunel Egyetem - London)

Patrizio Di Nicola; Francesca Della Ratta (La Sapienza Egyetem - Róma)

Corinne Roëls (Futuribles – Párizs)

Mika Kurki (Tampere Egyetem – Tampere)